

teix els fets són tan suggestius que valdrà més no enterrar la idea i restar a l'aguait de documentació independent.

Car hi ha raons per veure un error en l'hapax del doc. p. p. Marca. Les altres dades disponibles ens ho fan creure. El mateix Alsius (p. 193), en citar aquell passatge de 1017 hi intercala entre parèntesis «Hierga», i com que Alsius era de Banyoles potser ell mateix coneixia el mas i el nom; perquè no sols el posa així sinó citant-lo del *Llibre Verd*, de 1362: «Scto. Cipriano de Podio Arnulfo --- rio Mathamos, Collis de Podio Arnulfo, versus Rochacorba --- manso Hierga ---». Enmig d'aquests rigodons, i en aquestes cruïlles laberíntiques, es pot dubtar sempre qui és el qui sap, i qui repeteix com a bo l'error que li han escrit; l'únic infal·lible serà el fil d'Ariadna de la pròpia oïda.

No em manca i, sense confirmar Alsius del tot, a aquest s'acosta. A Pujarnol (1964), abans de saber res del doc. de Marca (ni haver reflexionat gaire en l'etimologia de Biert), vaig anotar: «*kan nięrga*, és de Pujarnol, però mira cap a Campmajor» (XLIV 129.14); o sigui que és a la part O. del terme, a 3 o 4 k. de Biert si bé separat per una o dues carenes. Com que és un nom de forma intrigant, insistint-hi l'endemà amb l'inf. de Banyoles, s'excusà, dient que no sabia els NLL d'aquella banda; però encara que el seu cognom era Juanola, vaig sentir que li deien «en *Nierga*» (XLIV 140.6). Es comprèn, doncs, que el nom s'havia estès per la rodalia, convertint-se en NP, amb *En*, apostrofat *N'Ierga*, i acabant per perdre's la noció que hi havia *N'* afegit (com en *Udalard* > *Nualart*, *Ot* > *Not*).

De tota manera tenim confirmació de la forma (*Hierga* del *Llibre* de 1362, i es referma la sospita que *Biserga* en el doc. de Marca és error de còpia per *Hiserga* (tot seguit el mateix escriba comet l'error parlès *Ariuilso* per *Arnulfo*). El pilar en què descansava aquella teoria etimològica se'n esfuma. Aquest *Iserga* potser tenia una -s- genuïna; potser seria VILLA *ISERNICA, del NP *Isern* (amb variant coneguda *Yern*), o altra cosa. La suggestiva paronímia amb *Biert* ha desaparegut. A reserva de cercar més documentació hem de girar-nos-hi d'esquena.

I retenir com a probable l'etimologia en comú amb els *Biert* d'Arieja i *Bagert* i *Baiertis* aquitano-bascos.

Apèndix. Amb aquests *Baier-ti* o *B(e)ier-ti* del Pirineu central (corollaris de Biert) podríem ajuntar *Clot del Bierbe* (*bięrbę*) te. Isil (Aneu xx, 176): essent un fonsal li convindria una derivació amb bc. -BE 'sota de', o sigui BAGER-BE (o BAI-ER-BE).

Un nom antic ross. potser també s'enllaçaria amb l'ètimon de *Biert*. El veig en un doc. de Salançol, any 963, citat junt amb Torrelles (i més enllà Montoriol): «vinea una ad *Biarzo* --- infra fines de villa Torrilias, vinea qui est ad *Biarzo* ---» (Fossà, en colle. Mor. ix, 215, nota que el segon cop la B és clara i el primer, confusa, quasi H); el mateix nom recull Alart (*InvLC*), com a NP: «Dalmacii de *Biarcz*» a. 1197. Entenc, doncs, *Biarç* en totes tres cites. Seria notació d'un plural **Biarts*? o bé un derivat en -ERTIU? O es relacio-

na amb *Biarra* (art. supra)?; cf. encara *Berç*, forma originària de St. Just *Desberç* = *Desvern*.

Res a veure, en canvi, hi té un NP ross. *Bisern* (*bi-zęrn*): Can ~, Forn d'en B ~, a La Presta i al Voló (xxiv, 84.17, 183.23). Junt amb el qual trobo *Biernis*, despoblat del te. d'Estoeir (xxvi, 158); pda. *Bięrnas* te. La Nou Malanyeu (1964, xxxviii, 116.11). Tot això han de ser succedanis del nom del Bearn, del qual fou variant cat. *Biern* («Vescomte de *Biern*» en les Constit. de Cat. del S. XIII, p. p. AIEC I, 317); *Biern* cognom eivissenc doc. a. 1616; i avui queda com cognom a Bna. i Banyoles (*AlcM*); la -s- per ultracorreció descatalanitzant, car en aquelles Constitucions també es lleigés «vescomte de *Bisarn*» (id., 317). En el *Biarts* que equiparàvem amb *Biert*, hi ha canvi viceversa de *ér* en *ár*.

¹ Fem memòria de l'alternativa *Beso/baso-* (veg. els articles *Besan*, *Besiberri* etc.), i *Baesertis* supra, amb els noms ibèrics epigràfics que he aplegat en massa s. v. *Bassella*.

Bisaurri, V. *Besora*

²⁵ BIESQUES

Llogaret de quatre cases situat prop del marge esquerre del riu Isàvena, en el terme de Beranui, a l'alta Ribagorça. Limita amb Pardinella, Serradui i Vilacarle. L'antic nucli de població es troba a la falda d'una serra anomenada l'*Ansiarra*, culminada per dos petits turonets. Hi queda allà habitada casa Bilega; les altres famílies han construït noves cases poc més avall. Se l'anomena normalment *Biesques d'Ovarra* per tal de distingir-lo d'altres homònims.

PRON. POP.: *biąskas* (Coromines, Llagueres XIX, 8.12); *biąskas deobąra*, *biąskas dubąra* (Terrado, 1991). La pronunciació amb diftong *ia* és normal. Àdhuc en el cartell indicador que es troba a la carretera ha estat adoptada la forma *Biascas*. No és això obstacle per dubtar de la identitat etimològica amb les altres *Biascas* aragoneses i asturians. Pensem en aquell serradet anomenat l'*Ansiarra* (< IN SERRA), sota el qual s'arrecera el poble, o en topònims com *La Comiasa*, *L'Esperiasa* (Castanesa), *Las Comiasas* (Soperuny), *La Fontanyasa* (Cornudella). Sembla ser que ens trobem en un àrea d'antiga diftongació *e* > *ia*.

DOC. ANT. Del Biesques d'Ovarra, a. 907: «ubi dicitur *Bescas*» (Abadal, *Pallars i R.*, 339); a. 922: «*Uescas*» (SerranoS. *NRib.*, p. 215); a. 929: «in loco ubi dicitur *Vescas*» (Abadal, *Pallars i R.*, 355); a. 1238: «molino de *Beschas* (MDuque, *Ovarra*, 176.9); a. 1495: *Biascas* (*Focs Cens* 1495, p. 3); a. 1498: *Biascas* (SerranoS., *N. Rib.*, p. 22); a. 1620: *Biascas* (*B.A.E.C.* xi, 126).

Però d'altra banda, a la zona de l'Isàvena també trobem la forma *Béscaras*: en doc. de 917: *Biescaras* (SerranoS., *NDHRib.*, p. 235); aa. 1085-1093: «illas insulas de *Bescheras*» (MDuque, *Ovarra*, 144.24); a. 1119: «ante domnum Poncium abbatem Sancti